

EGRI *FEHÉR/FEKETE*

a Ciszterci Diákszövetség Egri Osztályának hírei

Tanévnyitó a Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskolában

Veni Sancte a templomban

1997. augusztus 31-én, vasárnap délután a régi primusz előtt sötét ruhás diákiúk, matróruhas diáklányok gyülekeztek, majd 4 óra előtt pár perccel az osztályfőnökük vezetésével vonultak be a templomba. Az első padosorokban foglaltak helyet az öregdiákok is. A Szent Bernát Gimnázium zászlaját a szószéken helyezték el, a 213. sz. Koháry István cserkészcsapat zászlaját pedig két öregcserkész – v. *Miskey Kálmán és dr. Csank István* – tartotta.

Három ciszterci atya concelebrációs miséjével kezdődött el az évnyitó ünnepség: *Dr. Kovács Endre*, egri segédpüspök, *dr. Kerekes Károly* ny. zirci apát és *Mozsgai Tádé* egri rendházfőnök álltak az oltárnál.

Dr. Kovács Endre homíliájában arról a Szentlélekről beszélt, akit segítségül hívunk: – Az Igazság Lelke, aki világosítja lelkünket, hogy megismerjük az igazságot, rátaláljunk a teljes igazságra, és az igazság útján járjunk mint igaz jellemes, becsületes emberek. – A Szeretet Lelke, aki a szeretetet tartja ébren a világban, hisz a mai erőszakossággal, háborúsággal teli világban nagy szükség van a Szentléleknek erre a melengető szeretetére. És aki tanúságot akar tenni az igazságról, és szeretetben akar élni, annak támaszra van szüksége: a Vigasztaló, a Segítő Lélek áll mellettünk, hogy az igazság, a szeretet útján el tudjunk indulni, az iskolaévben és az egész életünkben ezen úton tudjunk járni. *Dr. Kovács Endre* a következőket mondotta: „Engedjék meg nekünk, akik itt vagyunk öreg ciszterci diákok, akik 40, 50, 60 évvel ezelőtt érettségiztünk ebben a gimnáziumban, hogy most ezen a szentmisén elérzékenyüljünk, és hálát adjunk Istennek, hogy megérhettük ezt a napot, amikor újból Veni Sancte van ötven esztendő után ebben a templomban, és amikor a Ciszterci gimnázium újra indul.

Akik eljöttünk ide és akik küzdöttünk azért, hogy ez az iskola újból ciszterci gimnázium legyen, azoknak a lelkében még mindig él a szeretet a gimnázium, az Alma Mater iránt. Valamennyien elmondhatjuk, hogy ennek az iskolának sokat köszönhetünk. Arra kérem a tanárokat és a diákságot, hogy szeressék az iskolát, Szeressék annak fegyelmét, tanulmányait, hisz az egyházi iskola mindig elől járt a tanulmányaiban, az erkölcsi színvonalában.”

Évnyitó a nagyudvaron

Mise végeztével az tanárok, szülők, öregdiákok és az ifjúság a feldíszített „nagyudvarra” vonultak, ahol az évnyitó ünnepséget tartották.

A Himnusz után egy Tóth Árpád vers vezette be az ünnepélyt, majd a gimnázium igazgatója, *Lévai Zsolt* tartotta meg évnyitó beszédét.

Lévai Zsolt igazgató ünnepi beszéde

Itt van az ősz, itt van újra... és nekünk ez az iskolakezdést az új tanévet jelenti. Egy új tanév, amely mégis egészen más lesz, mint az eddigiek. ...A ciszterci lélek és szellemiség vesz majd körül bennünket, amely ebben a tanévben ünnepli 9 évszázados fennállását. És Szent Bernát mutatja nekünk az utat lángolva és világítva. A ciszterci ősök 1198-ban a franciaországi Cisterciumban kezdték el tanító küldetésüket, ahogy mondták szárnyaló szívvel és a szeretet kimondhatatlan édességével. Amit ránk hagytak örökül: a bizalom és a családiasság hangsúlyozása, hiszen csak így tudunk közösen szülni, tanárok és diákok együtt haladni a megvilágított úton.

Az 1996/97. tanév befejezése óta csupán néhány hónap telt el, de ez a rövid idő jelentős változást hozott intézetünk életében. Az elmúlt évtizedekben országos hírűvé vált Gárdonyi Géza Gimnázium és Szakközépiskola ismét a Ciszterci Rend intézménye lett. A 9 évszázados múlttal rendelkező fehér barátok jelentős feladatot vállaltak a középiskolás fiatalok képzésében. Egerben a szomszédos Dobó Gimnáziumban, amely akkor a jezsuitáké volt, majd 1776-tól a cisztercieké lett, kezdte meg a Rend a gimnáziumi oktatást, jelentős szerepet vállalva a magyar Athén iskolavárossá válásában. A II. Világháború előtt Eger legrangosabb iskolája volt, ahova felvételt nyerni igazi megtiszteltetést jelentett. E falak között oktatók a szó legnemesebb értelmében tudós tanárok voltak. Akik rendkívül igényes példamutató életet éltek, jelentős szerepet vállaltak városunk kulturális életében is. Az akkori Szent Bernát Gimnázium tanulói megállták helyüket egyetemeken, de külföldi intézményekben is, hűek maradván a ciszterci szellemiséghez, öregbítve az egri intézet jó hírnevét. Minősíti elődeink kiváló munkáját a ciszterci öregdiákok szervezete is, amelynek tagjai évtizedeken át lelkükben őrizték egykori iskolájuk életre szóló tanításait.

Az államosítás nagy változást hozott az iskolánk életében is. Kezdetben a volt érseki Tanítóképző – amely Gárdonyi Gézát is tanítónak képezte –, tette át a székhelyét iskolánkba, majd annak megszűnte után átadta helyét a gimnáziumi oktatásnak, amely később szakközépiskolai oktatással egészült ki. A rendszerváltozás folyamatában újabb változások következtek be. Tantestületünk és tanu-

ló ifjúságunk örömmel vette az egri származású Keszthelyi Ferenc atyát, a kiváló paptanárt, a jelenlegi váci püspököt, hitoktatóként. De említhetném Újfaluhi atyát, Lékai atyát, Kerekes atyát és végül Mozsgai Tádé atyát, akik valamennyien nagy lelkesedéssel folytatták a majd öt évtizeden át hallgatásra ítélt elődök munkáját, és így készítették elő az iskolavezetéssel és a városi önkormányzattal együtt azt a folyamatot, amely a mai nap történelminek mondható eseményéhez vezetett.

Tisztelt vendégeink, jelenlevők! Hivatalosan bejelentem névváltozásunkat, ami máától kezdve még sokkal inkább kötelez, mostantól intézetünk neve: *Gárdonyi Géza Ciszterci Gimnázium és Szakközépiskola*.

Eltökélt célunk visszaállítani minél kevesebb hiányszárral a tanulás becsületét és akkor máris a ciszterci pedagógia alapjainál tartunk, ami nem más, mint az elvszerű, célszerű és módszeres emberformálás. Az, hogy hangsúlyozzuk a hitet nem azt jelenti, hogy az ész mi lebecsüljük. Sőt! Babits Mihály volt ciszterci diák ezt így fogalmazta meg: Hiszek az észben, hogy ameddig elér, hű szolgálója annak, mit el nem ér.

Kis visszatekintés az elmúlt évre: 10 tanulónk jutott el különböző tanulmányi versenyek országos döntőjébe, ahol egy második és egy ötödik helyet sikerült elérniük. A különböző irodalmi pályázatokon és versenyeken volt országos második, harmadik helyünk. Asztaliteniszben, úszásban és atlétikában több tanulónk is volt országos döntős. Ilyen eredmények birtokában lehetünk az országos listán jelenleg ötödikek, a nyelvvizsgák számát tekintve pedig országos 13.-ok. Ez az eredmény úgy hiszem kötelez valamennyiteket. Ezt az országosan elért szép helyezést nem hogy megőrizni kell, de előrébb kell lépni!

Az elmúlt tanévben 187 tanuló jelentkezett érettségi vizsgára, és valamennyien sikeresen vették az akadályt. Az érettségizők tanulmányi átlaga: 4,36. Az egyetemre, főiskolákra jelentkezők kb. 60–70 %-át vették fel. Az egész iskola tanulmányi átlageredménye pedig: 4,17.

Pár nappal ezelőtt Sólyom László, az Alkotmánybíróság elnöke szólott arról, hogy Szent István ünnepe a visszkapott méltóság ünnepe lett. Most hasonló a helyzet itt is. A mai évnyitó ünnepély szintén a visszkapott méltóság ünnepe. Örülünk, legyünk büszkék, legyünk méltók arra, hogy a gárdonyisok családja becsatlakozhatott a ciszterciek nagy családjába, a bizalom és családiasság jegyében... fejezte be beszédét Lévai igazgató úr.

Dr. Kerekes Károly ny. apátúr beszéde

Az énekkar szép kánonja után *dr. Kerekes Károly* OCist, ny. zirci apát kért szót:

Ne keressünk most nagy szavakat, hogy tudniillik „történelmi” nap és hasonlók. De bátran és örömmel mondhatjuk magyar népünk szép szavával: Jeles nap ez nekünk! Jeles napon emlékezni szoktunk nagy eseményekről, nagy emberekről. Ma például, talán bizonyos hasonlóságok miatt, jól esik emlékeznünk arra, hogy éppen a most nyíló iskolaévünk folyamán esedékes a Ciszterci Rend 900 éves jubileumának megünneplése. És ennek a Rendnek egy tagja, az a bizonyos pázsztói ciszterci Beitler Jakab 1776-ban éppen itt Egerben, ebben a mi iskolánkban jegyezte el magát elsőként a magyar ciszterciek közül az ifjúság középiskolai nevelésével és oktatásával. Felajánlotta minden testi-lelki erejét, valamint a lelki háttérül szolgáló apátság minden lehetséges segítségét Eger város akkori egyetlen gimnáziumának felvirágoztatására.

Miért tette ő ezt akkor? Azért, amiért mi is tesszük most: **Hogy szebb legyen a világ, és boldogabb az ember!** Az egész világ és minden ember. De ott kell elkezdenuk, ahol éppen vagyunk és befogadnak minket. – És hogyan akarta megvalósítani ezt a feladatot az akkori iskola, és hogyan akarja ez a mostani, a mienk? Úgy, hogy az Isten képére és hasonlatosságára teremtett, de az önteltségében és pénzimádatában eltorzult emberarcot újból eredeti szépségében akarjuk felragyogtatni. A lehető legmagasabb szellemi képesséssel, de ugyanakkor a legkomolyabban vett egyenes szívűségre neveléssel elérni, hogy erről az így újjáteremtődött emberarcról még a legpilátusibb világ is kénytelen legyen azt mondani: **Íme, az ember! Igen, ez az ember, így érdemes élni; valóban szép és jó így embernek lenni!** A régi nagy nevelők szavával mondjuk: **Fiam, lányom, légy emberebb ember és magyarább magyar!**

Kedves mieink, nagy Családi Közösségünk! Mi ilyen távlatban gondolkozunk, tanítunk és nevelünk. – Szerezzetek kérem Kedves Mindnyájukat, segítsenek, ki-ki a maga helyén, ebben a szent szolgálatunkban. Az Úristen bizonyára megáldja közös munkánkat.

Az évnyitó a Szózat eléneklésével ért véget.

A tanárok, az öregdiákok valamint a meghívott vendégek ezután az egyik emeleti osztályterembe mentek, ahol az Diákszövetségünk nevében *dr. Száva József* köszöntötte az iskola vezetését és a tanári kart.

Évnyitó a budai Szent Imre Ciszterci Gimnáziumban

E tanévtől ismét van ciszterci gimnázium Budán is, így már négy iskolája van a Rendnek. A tanuló ifjúság számára a Veni Sancte az egrivel csaknem egy időben volt a budai Ciszterci Plébániatemplomban. A budai diákszövetség és a Budapesten lakó ciszterci öregdiákok részére a hálaadó Te Deum és a Szentlélek segítségét hívó Veni Sancte szeptember 6-án volt a Ciszterci templomban *dr. Zakar Polikárp* zirci apátúr és a ciszterci atyák concelebrációs miséjén.

A szentmise után a gimnázium dísztermében a ünnepélyes műsoros estet tartottak, amelyen az öregdiákok átadták a megőrzött Szent Imre zászlót a gimnázium fiataljai részére. Az ünnepélyen több egri öregdiáktársunk is részt vett.

Találkozónk 1997-ben

60 évesek – (1929–1937) – *Sántha Olivér dr.* (I–VI.), *Baghy Osvát* (VII.–VIII.) osztálya – június 12-én tartotta érettségi találkozóját Egerben. Az előkészítő munkáról, ill. a találkozón résztvevőkről *dr. Pataky Árpád* számol be: 1937-ben 60-an érettségiztünk; 4 osztálytársunkról nem tudunk, 38-an már nincsenek köztünk; 18 osztálytársunk címére küldtünk meghívót; 4 diáktársunk érettségi előtt más iskolába került, de velünk éreznek és tartják a kapcsolatot. Meghívót nekik is küldtünk. A posta egy meghívót kézbesített vissza: Bán Jóskaét, közelebbi megjelölés nélkül.

A találkozón 13-an jelentek meg: Győri István (Ózd), Hám Lajos (Nagymaros), Makó János (Ózd), dr. Pataky Árpád (Budapest), Petrassevits István (Szikszó), dr. Pók Lajos (Budapest), dr. Ráduly Barnabás (Eger), Schärer Andor (Mátraderecske), Várszegi Zoltán (Budapest), dr. Vendrei István (Eger), Andrassy János (Budapest), dr. Kerekes Károly OCist (Budapest), Szegő Ferenc (Budapest). Rajtuk kívül három feleség vett részt a találkozónkon: Pókné, Vendreiné és Andrassyé, valamint Ráduly Barna lánya is, aki a szervezésben sokat segített. Köszönet érte!

Akik nem tudtak eljönni, de jelezték: Komáromy József trombózis miatt, Petravich Feri pedig szívgyengeség miatt nem utazhatott, Teőke Laci tartósan fekvő beteg. Nyilas Laci magas vérnyomás miatt maradt el. Gulácsi Pali levélben, Schärer Bandi képes lapon jelezte jövetelét – de nem tudtak megjelenni.

A találkozóról *dr. Pók Lajos* számolt be ihletett szavakkal:

Elillant évek szőlőhegyén

Nem tort ülünk, mint Ady a versében, korántsem szüreti ének készülődik a torkunkban. Tizennyolc esztendő korom Ady-lázából sodródik tudatomba a gyönyörű, de a mai napon is hiteles metafora.

Hatvan esztendő érettségi találkozóinkra zarándokoltunk Egerbe 1997. június 12-én, gimnáziumunk templomába, ahol reggelente nyolc esztendőn át misével kezdtük a napot, és ahonnan 1937 júniusában búcsúztunk; azon az akkor is „álmos, szegény Magyarországon”. Hetvennyolc esztendőnk minden súlyával, sebével, vesztett és maradt hitével ülünk a régi padokban. Az idén alighanem a mi kis csapatunk a szenior gárda. Osztálytársunk és barátunk, *Kerekes Károly* mondja az ünnepi misét, a Ciszterci Rend magyarországi újjászülettetője, majd apátja.

Öröm, hogy néhányan megérhették ezt a napot. Majd melankólia, fájdalom, szinte a templom oszlopaiba fogódzó szorongás bujkál lelkünkben. Az elmúlt hatvan esztendő, ez volt nemzedékünk életének a „java”, bármennyire groteszkül hat itt és most ez a szó. 1937 után nem sokkal zúdult ránk a hosszú, éppen a mi nemzedékünket nagyon megritkító, haza-pusztító háború. Aztán jött, majdnem fél évszázadig az idegen megszállás, az idegen társadalmi rendszer alapvető erkölcsi értékeket devalváló szorítása. Közben kellett tanulnunk, dolgoznunk, családot alapítanunk. Elkerülve vagy kidriblizve pökhendi és kegyetlen kisebb-nagyobb zsarnokokat, ahogy lehetett, mentve a túlélés reményét, az önfenntartáselemi ösztönével őrizve azokat az erkölcsi, intellektuális értékeket, amelyek méltóvá tehetik túlélésünket.

A misét követő „osztályfőnöki órát” vallomást tevő diákként kezdte Kerekes Károly barátunk, majd – a rég halott Baghy Osvát helyén – osztályfőnökként folytatta. Az osztály maradék öregdiákjainak beszámolója az iménti túl sűrű történelmi tapasztalatokat nemcsak folytatták, hanem arra is próbáltak válaszolni, miért elkerülhetetlen éppen ezen a napon erről beszélni.

1937 júniusában nem üres tarisznyával hagytuk itt a gimnáziumot. Ebben a képzelte tarisznyában és tudatunkban, sejtjeinkben, reflexeinkben vittük magunkkal azt az Isten s ember adta erkölcsi megtartó erőt és alaptudást, amely támaszt, tartalmat, erőt adott későbbi túlélésünk reményének. Lehet, hogy – annyi év után – csak most sikerült megfogalmaznunk az itt átélt, kapott nevelés, tudás lényegét? Pedig annyiszor hallottuk ünnepségeken és hétköznapiakon, latinul és magyarul a Ciszterci Rend második alapítójának, Szent Bernátnak a programját, jelszavát, a Rendnek évszázadokra adott feladatát: *ardere et lucere*. Az ifjúságot nevelő, diákjaival együtt élő, lelkivilágukkal azonosulni tudószerzetespap állandó szívmelege és a tudás áldott fénye volt Szent Bernát öröksége, amely nyolc esztendőn át áradt tanárainkból. (Sorsom kegyes véletlene folytán életem munkájának nagyobb része volt „a tudás fényeinek” keresése. Vajon elégszer jutott eszembe, hogy milyen kétes értékévé halványulhat a tudás segítőkész igaz emberség nélkül?) Így vihettük magunkkal ebből a rendházból és gimnáziumból a lelki erőnek és a lélek egészségének egy életen át hatékony tartalékait, amelyek táplálták képességeinket a munkára és képességünket a szeretetre.

Hangulatos ebéd után a búcsú-ölelésekkor már nem sokat fogadkozhattunk. Nekem az a latin mondat járt az eszemben, amelyet a budai Farkasréti temető egyik öreg sírkövén olvastam: *vita mutatur, non tollitur*. Így fordíthatnám: az élet formát vált, de nem vétetik el tőlünk.

(Pók Lajos)

55 évesek – (1934–1942) – Tobákos Kilit tanár úr osztálya – június 7–8-án Egerben tartotta érettségi találkozóját. A találkozóról *Wolszky László* számolt be: – Budapesti kis csapatunk (8–9 fő) 7-én a menetrendszerinti Volán busszal 11 körül érkezett Egerbe. Miután elfoglaltuk a példásan elkészített szálláshelyeinket „Kanadában”, a Mátyás király úti leány kollégiumban, illetőleg a Park szállóban, elmentünk ebédelni a gimnázium Primus udvara melletti kisvendéglőbe, a volt „Werner apát”, ill. A „Kacsapart” utcába. Ebéd után találkoztunk a Székesegyház Deák Ferenc utcai oldalán – feleségestől kb. 20-an –, majd felkerestük a Hatvani temetőben a Ciszterci sírboltot. Koszorúnk elhelyezése és ima

után *dr. Kerekes Lajos* mondott megemlékező beszédet itt nyugvó tanárainkról. Kifelé jövet meglátogattuk Lénárt Misi és Láng Laci barátaink sírjait is.

A temetőből jövet a Törvényszék épülete elől induló autóbusszal kilátogattunk *Kerekes Lajos* andoknaktályai vendégmarasztaló pincéjébe egy kis közvetlen eszem-izsom beszélgetésre. Itt csatlakoztak hozzánk Szalóczi Gyuri gyermekei és unokái. Társaságunk hölgy tagjai, de főleg Nagyné Cini és leánya Babus látták el a figyelmes háziasszonyi tevékenységet. Valamennyien igen jól éreztük magunkat. Anekdotáztunk és még nótára is fakadtunk. Este úgy 8 óra felé az utolsó buszjáráttal tértünk meg kényelmes egri szállásunkra.

Másnap 8-án vasárnap reggeli után 10 órára gyűltünk össze a ciszterci templomban közös szentmisére, melyet ezúttal is *Kerekes Károly* ny. apát úr celebrált, mivel paptanáraink és pap osztálytársaink már valamennyien itt hagytak bennünket. Régi hagyományunkhoz híven az eltávozottak emlékére az oltár lábánál 1-1 szál gyertyát égettünk, melyek száma immár 55 év távlatában 23-ra emelkedett. Így tablónk már csak 24 élő osztálytársat regisztrál. Tanárainkért magasabb szál gyertyát gyűjtöttünk. Apát úr szentbeszédében megemlékezett elhunyt tanárainkról és diáktársainkról. „Napoleon gárdáiiban bevett szokás jut eszébe – mondotta az apátúr –, mely szerint a csaták utáni névsorolvasáskor az elhunyt bajtársak helyett az élők jelentkeztek: – Ő ugyan elesett, de a lelke köztünk van”.

A szentmise után régi VIII-os osztálytermünkbe vonultunk, ahol *Molnár Tamás* osztálytársunk üdvözölte apát urat és a jelenlevőket. Apát úr rövid beszéde után névsorolvasás közben a jelenlevők beszámoltak az utóbbi öt év folyamán az őket és családjukat érintő változásokról. Az osztályterembe behozták a régebben elveszettek hitt, mostanra előkerült 1942-es érettségi tablónkat is.

A megemlékezések után a társaság kedélyes beszélgetés közben, ragyogó napsütésben átsétált a vár alatt levő Dorner-féle vendéglőbe, ahol öt évvel ezelőtt is otthonosan éreztük magunkat. Az ünnepi ebéd után megköszöntük egri barátaink – *dr. Kerekes Lajos* és *dr. Szalóczi György* – önzetlen szervező munkáját és nem utolsósorban a főszervező hölgyek – *dr. Nagy Ivánné Cini* és leánya *Nagy Györgyike* – áldozatkész, az osztályt is összetartó tevékenységét. Ezután a résztvevők csoportokban haza indultak, élményekkel telve, egy újabb 5 év reményében.

A találkozóhoz a hozzátartozókkal együtt 28-an vettünk részt. Az osztályteremben egy emléklapot írtunk alá, amelyet a 25 éves találkozó óta öt évenként szintén hagyományos szokásunknak tekintünk.

Megjelentek: az Alma Matert képviselve, idősebb iskolatársunk *dr. Kerekes Károly* ny. apát úr, és egyetlen, még élő tanárunk – aki gyengélkedése miatt személyesen nem tudott megjelenni – felesége, *Rédey Rezsőné Mucika*, valamint 14 osztálytársunk: *dr. Csanády László* (Budapest), *Farkas Endre* (Budapest), *dr. Forgács Mihály* (Svájc), *dr. Kerekes Lajos* (Eger), *Koroncai Ádám* (Ausztria), *Kurczweil Ödön* (Gyöngyös), *dr. Lukinits László* (Szombathely), *Tárkányi Róbert* (Eger), *Török Zoltán* (Eger), *Molnár Tamás* (Budapest), *Nyisznyánszky Tibor* (Miskolc), *dr. Szalóczi György* (Eger), *Szamosvölgyi Attila* (Németország), *Wolszky László* (Budapest), továbbá eltávozott osztálytársaink helyett feleségeik: *Berta Ferencné Magdi*, *Érsek Dénesné*, *dr. Nagy Ivánné Cini* és leánya *Nagy Györgyike*, *Szikora Mihályné Otti*, *Wahlner Aladárné Irénke*. A jelenlevő osztálytársaink feleségei: *dr. Lukinicsné*, *Molnárné Márti*, *Nyisznyánszkyiné*, *dr. Szalócziné*, *Szamosvölgyiné Terike* és *Wolszky Anikó*.

(*Wolszky László*)

50 évesek – (1939–1947) – *Vajk Atanáz* osztálya 1997. június 14–15-én találkozott Egerben.

Az együtt érettségizettek közül húszan jelentek meg, többségükben feleségükkel, de nyolc olyan osztálytárs is részt vett a találkozón, akik csak néhány vagy éppen csak egy évig jártak ebbe az osztályba. Meghívásunkra elhunyt osztálytársaink özvegyei közül is négyen eljöttek, ami ékes bizonyítéka annak, hogy milyen összetartó ereje volt az osztálynak, mely még 50 évvel az érettségi után is hat. Ennek a szellemnek kialakulásában nagy része volt boldogult osztályfőnökünknek, *Vajk Atanáz*nak is. A rendezők üdvözlésében el is hangzott, hogy tulajdonképpen úgy tekinthetjük magunkat, mint egy koedukált osztályt, hisz a feleségek is teljesen beilleszkedtek a régi fiúosztály légkörébe. Két házaspár az USA-ból, egy Németországból, egy-egy fiú Belgiumból, Svájcban és Szlovákiából érkezett.

A program a hagyományoknak megfelelően alakult: 14-én, szombaton a szépasszonyvölgyi műemlékpincében bográcsban főtt gulyás mellett elevenítettük föl régi emlékeinket, majd tábortűz mellett régi diák- és népdalokat énekeltünk.

15-én, vasárnap reggel 9 órakor diákmisén vettünk részt, majd egyik régi tanteremben folytattuk a visszaemlékezést, beszámolókat. E kb. 2 órás összejövetelt *Timár György Végrendelet* című versével zártuk be, melynek utolsó 6 sora így hangzik:

Szerető szívek közt is egyre	és mivel lassacskán kikezd,	fejfámra, majd e test ha hamvad
az idő les rám fenekedve	végrendeletként hagyom ezt:	írdjátok: „Hiányzom magamnak.”

Ezután megkoszorúztuk a ciszterci tanárok és itt eltemetett osztálytársaink sírjait, megemlékeztünk – már a misén is – 22 elhunyt társunkról. Végül a Park szállóban ebéddel fejeződött be a találkozó.

Mivel életkorunk már erősen előre haladt, úgy határoztunk, hogy legközelebb 2 vagy 3 év múlva találkozunk, s nem várjuk ki az újabb 5 évet. Reméljük akkor még valamennyien együtt leszünk, sőt azok is, akik most nem tudtak eljönni. Azoknak, akik betegségük miatt most nem lehetnek jelen, javulást kívánunk abban a reményben, hogy a legközelebbi találkozón ők is itt lehetnek, és együtt emlékezhetünk vissza feledhetetlen diákéveinkre.

Köszönet a rendező bizottságnak, különösen *Szelényi Gyurkának*, aki a szervezés és az előkészítés nagy részét végezte.

A meghívón, mint szervezőbizottság, 3 aláírás szerepel, azoké az osztálytársaké, akik jelenleg Egerben laknak, részben folyamatosan, részben visszatérve az Alma Mater városába.

A találkozón részt vettek: Özv. Albach Oszkárné, Bódvai Vince, Bordás Béla dr. feleségével, v. Botár Elek feleségével, Bójtó Tamás, Bérces Imre feleségével, Dobrányi Zoltán feleségével, Egres Jenő dr. feleségével, Endrényi Olivér (Belgium), Ragambi Fluk Ottó feleségével (USA), Gál József dr., Goóts László dr. feleségével, Galamb Gábor feleségével, Gajottó Silvió, Győri Ivá feleségével (USA), Ignác Lajos feleségével, özv. Juhász Lászlóné, Kádár Emil feleségével, Kertész Pál dr., Kovács György feleségével, uzoni Kovács Zsolt feleségével, Krisztik György feleségével, Mischinger Gábor feleségével, Mohai Lajos feleségével, Pázmány István feleségével (Németország), Simon István feleségével, Szpolecni Sándor (Szlovákia), Szelényi György feleségével, Szommer István feleségével, Tóth Andor (Svájc), özv. Toronyi Józsefné.

Viszontlátásra a következő találkozón! –

A rendezők nevében (Egres Jenő dr.)

56 évesek – (1933–1941) – Az 1941-ben végzetek (Erdélyi Guidó tanár úr osztálya), az előző – 55 évi – találkozónkon elhatározottak szerint Győri János osztálytársunk meghívásának eleget téve május 24-én – Jászkiséren – tartottuk meg az 56. évi érettségi találkozónkat

A Makovecz Imre által tervezett Művelődési Ház „Kávéház” termében való találkozás után, előbb szentmisén vettünk részt, majd Győri János vezetésével a helység nevezetességeivel (az 1650-ben épült ref. templom, az 1857-ben épült iskola, az 1930-ban Telts Ede által készített I. világháborús hősi emlékmű és az 1896-ban épült városháza) ismerkedtünk meg.

Ebéd után pedig, további programként a Csete Balázs Helytörténeti múzeumot tekintettük meg, ugyancsak Győri János és kedves felesége felkészült, sok élményt nyújtó vezetésével. Az igen jó hangulatú találkozónkat – köszönet ezért a mindvégig készséges, lelkes Győri házaspárnak – itt fejeztük be, igen finom alföldi borral koccintva, mind a jelenlévők, mind a távollevő osztálytársak egészségre.

A találkozón részt vettek: Csillag Tibor feleségével, (Budapest), Győri János feleségével (Jászkisér), Hibay György feleségével (Eger), Jankovics Iván feleségével (Svájc), Kulcsár Lajos feleségével (Budapest), László Ferenc (Budapest), Lénárt Zoltán (Miskolc), Urbán Sándor (Budapest), és Vágó László (Szolnok). (László Ferenc)

53 évesek – (1936–1944) Falubíró Győző osztálya 1997. június 14-én találkozott Egerben. 10 órakor a szentmisét dr. Ritter Márton és Forenszky József és Kalapos József osztálytársaink celebrálták.

A szentmisén dr. Ritter Márton a nemrégiben elhunyt osztálytársunkról, Akác Jánosról emlékezett: „Az orgona hallgat... Bizonyosan kaphattunk volna orgonistát, de mi ezzel emlékezünk órá... Önkéntelenül Haydn Búcsú szimfóniája jut eszembe, hisz ilyen módon fogyunk mi is és egyenként távozzunk ebből az életből...”

Szót a mai élet nehézségeiről is: „A világ másképpen alakul, mint vártuk, s ez türelmetlenséget vált ki belőlünk. A mindennapok nem várt eseményei, alkalmatlanságai miatt türelemre, reményre van szükségünk. Ezek az erények ébredjenek fel bennünk, ez legyen méltó válaszuk a világ eseményeire, egészségünk gondjaira...”

Mise után az iskolánkba mentünk, ahol az utolsó évünk osztálytermében kezdődött hosszabb beszélgetés. Wolsky Agenor, – találkozónk fáradhatatlan szervezője – először ismertette, a jelen nem levő, levélben vagy telefonon jelentkező osztálytársainktól kapott üzeneteket: Dr. Sávoly Titusz Szigetszentmiklósról küldte üdvözlését, mivel a találkozó időpontjában külföldön tartózkodik. Szemerédi Dénes Tatabányáról küldte levelét. A találkozón sajnós nem tud részt venni, de tervezi, hogy az „ötös” találkozón, 1999-ben ott lesz, „ha ez megadatik életemben...” Frank (Fegyverneki) Gyuri (USA, Hemet, California) írja: ... Azt hiszem, hogy helyesírásum egyre rosszabb. Nagyon bánt, hogy nevettem, amikor Ficzer Laci Magyarországot kis „m”-mel írta... A találkozón nem leszek jelen, de talán két év múlva az 55 évesen igen – ha még élek akkor... Kékesi Gyurka levele Kanadából, Torontóból: „...Valamivel több, mint negyven éve hagytam el Magyarországot. Az első időben főleg anyagi okok miatt nem mentem haza. Később, amikor már a szakmában dolgoztam és lányomnak meg a fiamnak szerettem volna megmutatni az országot, ahol felnőttem, mindig közbejött valami...Jelenleg pedig az egészségem tart vissza az úttól. Lányom – legnagyobb meglepetésünkre – francia kanadai férjével nászútra Magyarországra ment. Az egész országot bejárták. Egerben is voltak. Máskülönben ő nemcsak folyékonyan beszél, hanem majdnem hibátlanul is ír, sőt az unokák is értenek magyarul...Fiam, akinek ugyancsak nem magyar, hanem szlovén eredetű a felesége, jól beszél a magyart. Előbb utóbb úgyis haza fog látogatni, mert megígérte, hogy hamvaimat elviszi Egerbe, ahol a legszebb éveimet töltöttem...” Dr. Horkay Ferenc Budapestről telefonon jelentkezett, sajnálkozva, hogy külföldi útja miatt nem tudott eljönni. Sok szeretettel köszönti az osztályt a jövő évi viszontlátásig. Dr. Intze Pista Budapestről telefonon jelentkezett. Lélekben együtt ünnepel az osztállyal. Dr. Juhász Tibor (Franciaország, Nizza) telefonon köszöntötte a találkozó résztvevőit. Sági Lajos, aki a nyarat Zánkán tölti, is jelentkezett a találkozóra, de az utolsó pillanatban ebben rosszullette megakadályozta.

Résztvevők: Balla János (Nagytálya), Dobrányi László (Vác), Forenszky József (Hort), Fügedi István (Budapest), dr. Grenda Andor (Miskolc), Horváth Lajos (Jászapáti), Kalapos József (Kótaj), Lieszkovszky Gyula (Budapest), Mohi György (Tatabánya), Németi Viktor (Agárd), Oláh Gyula (Budapest), dr. Órs Félix (Sopron), dr. Papp János (Budapest), dr. Ritter Márton (Lauda-Königshofen, Németország), dr. Szerdahelyi Ferenc (Eger), dr. Tóth Ferenc (Eger), dr. Turcsányi Tibor (Budapest), Wolsky Agenor (Eger). Velünk voltak a találkozónkon hűségesen résztvevő kedves fele-

ségek: Dobrányiné Saci, dr.Grendáné Terike, Oláhné Mandi, dr. Pappné Klárka, Szerdahelyiné Nórika és Wolskyné Ilonka.

(Mohi György és Wolsky Agenor)

Hogyan él egy német falusi plébánia „szolgája” – aki magyar fiú

(Látogatásom dr. Ritter Mártonnál)

1944-ben együtt érettségiztünk Egerben. 1996. novemberében két hétig voltam vendége Lauda-Königshofenben.

„Kár, hogy nem vakáció idején jöttél. Több időnk lett volna beszélgetni” – fogad. S valóban, német alaposággal szervezett, a perceket kihasználó munkában találtam. A technika mai (nálunk holnapi) vívmányaival felszerelt, modernül berendezett parókiájának földszintjén lévő irodájában reggeltől délig postáját dolgozza fel, hivatali ügyeit intézi. Szerkeszti, írja, nyomtatja és kiadja egyházközségének eleven, kedves, jópofa 20 oldalas hetilapját. Munkáját irodai adminisztrátor segíti. Délutánjait az egyházközség programjainak szervezése (inkább azt mondanám: végtelenül finom „vezénylése”) tölti ki. Ottjártamkor egyházi kórus találkozó, orgonakoncert, mindenszentek- halottak napi megemlékezés, nőszövetségi, ifjúsági egyesületek összejövetelei, karácsonyi könyvkiállítás és vásár, egyházközségi tanácsülés, Márton-napi felvonulás, karácsonyi ajándékbarkácsolási délutánok, idősök estje, elsődözők előkészítése voltak „műsoron”.

Kiemelkedett számomra az a katolikus népmozgalmi kezdeményezés, amelyen egy kb. harmincfős csoport a német vidéki élet sajátos kérdéseivel foglalkozott, és gyűlését tartotta az elegáns szent Norbert teremben. Környezetvédelmi-, lelkeségi kérdésekre keresett megoldást, a technizálódó világban az emberi minőség fenntartását tűzte ki céljául.

S a másik: a templomot megtöltő hívőserég az egyik vasárnap délelőtti mise után a templom előtt csoportosult. Kisvártatva megjelent a karinges, csinos ministránsok nyomában Ritter plébános úr. Zenekar, énekkar, tűzoltók fegyelmezett csapata, s a hívek egyetlen irányító szó nélkül megtalálva helyüket, szép menetben indultunk a temető felé. Itt a háború-, az erőszak-, a faji megkülönböztetés áldozataira emlékeztünk. A polgármester beszélt, a plébános úr imát mondott, szép énekkari-, zenekari művek hangzottak fel. Köztük az „Ich hatt' einen Kameraden...”, s végül a német himnusz. Komolyabb, fegyelmezettebb, bensőségebb ünnepséget nem igen éltem még át! Egy lélek hatott át mindnyájunkat. A hazaszerető, bátran küzdő német katonák gyermekeit, unokáit érezhettem magam körül.

S minden feladatnak van rátermett „gazdája”. Ritter Marcinak szinte csak engednie kell híveit dolgozni. Ő egész szívvel köztük él, velük él. Az egyházközségi óvoda egyik kis nebulójával találkozik össze egyik nap az üzletben. Halló-val köszöntik egymást, beszélgetnek. A kicsi mamája megkérdi: „Ki ez a bácsi, ismered?” – „Er ist der liebe Gott” – válaszolja a gyermek.

„No azért ennyire még nem vittem” – mondja Marci nagy mosolyogva, amikor elmeséli.

A teológiatanári képzettségét falusi lelkipásztori szolgálatra szentelő pap a talentumok evangéliumának vasárnapján hibátlan „schriftdeutsch”-án a hitről prédikál. „A magát hitetlennek valló okosabbnak tartja magát a hívőnél.”

S közérthetően tovább elemezve a nagy kérdést:

ha hiszek Istenben, aki „talán” nincs	↙	és ha van	–	üdvözülök
	↘	és ha nincs	–	nem történik semmi
ha nem hiszek Istenben, aki „talán” van	↙	és ha van	–	elkárhozom
	↘	és ha nincs	–	teljesült amit vártam

A hívő magatartása okosabb. Aki hisz, az jár jól!

Egy másik alkalommal: Szent Pál a Római levélben a törvényről és a bűnről ír. A bennünk élő lelkiismeret és a tételes törvény külön vizsgálendő. A „szeress – és tégy amit akarsz” – Szent Ágoston-i mondás konklúziója: ha szeretet van bennem, nem tudok vétkezni, nincsen szükségem tizparancsolatra sem.

Marci bátyjék, Mihályék segítségével is egy-két szép kirándulásban is volt részem. (A 120-as tempójú vezetés közben szinte éppúgy beszélgettünk, mint szobánk csendjében. Itt is megtapasztalhattam Marci friss koncentráció-, s ugyanakkor differenciáló készségét.) Megismertem a vidék mintaszerű szülőkkultúráját, borgazdaságát, s annak magas színvonalú reklámját. (Kell is neki, mert a legjobb boruk sem állja ki a versenyt a leggyengébb egrivel.) Jártunk Würzburgban, Rotenburgban, s utam koronájaként francia földön Ronchamp-ban, Colmárban, Strasbourgban. A műemlékek háborús kárait nyomtalanul restaurálták! Nagy élmény volt Marci teológiai-, művészettörténeti felkészültségű vezetésével mind ezeket megcsodálni.

Itthonról visszanezve mondhatom: csodálatosan éreztem magamat a rendezett német életben. A társadalom szorosra fogott szociális hálójá mindenki emberit biztosít. Életüknek, környezetüknek minősége, s amit az hordoz: az emberi minőség (civilizáltság, kulturáltság) nagy értékű kincsük. S a másik: boldogabbak lennénk, ha ez a képzett magyar pap itthon fejtené ki talentumait. S talán csak az vigasztalhat: ott is paphiány van, ott is Isten ügyét szolgálja

Mohi György

Köszönetet mondunk azoknak a külföldön élő diáktársainknak, akik felhívásunkra támogatásukkal segítették Diákszövetségünket

Györy Iván (1947) – (USA), Puky Pál (1943) – (USA), v.Kenderessy Károly – (Franciaország), dr. Ritter Márton (1944) – (Németország), dr. Husvéti Sándor (1945) – Kanada, dr. Csíkváry István (1953) – (Németország), Pázmándy Lajos (1947) – (Németország), N.N. – (Franciaország)

A Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak

Nyolc tanárunk él, akik Szent Bernát Gimnáziumban tanítottak: *Dr. Deáki Sándor Miklós OCist . (1932/33)* Oltai Rudolf (1938–40), Rédey Rezső (1941–48), dr. Kerekes Károly OCist . (1945–48), dr. Ferenczy Csaba OCist (1945/46), Hervay Levente OCist. (1946–48), dr. Mikó Sándor (1946–48).*

Közülük dr. Kerekes Károly OCist. és Hervay Levente OCist már írtak lapunkban A többi kedves tanárainkat szóban vagy levélben kértük, hogy emlékeikről küldjenek egy kis írást diákszövetségünk lapja részére abból az alkalomból, hogy iskolánk újból indul. Az öregdiákok örömmel és hálával gondolnak tanáraikra, és szívesen hallják ma is szavukat. Szeretnénk, ha a most iskolába járó diákok is jobban megismernék iskolájuk múltját, és annak tanárait.

E számunkban dr. Deáki Sándor Miklós OCist, Rédey Rezső és dr. Mikó Sándor tanár uraktól kapott írásokat közöljük.

*Lapzárta után értesültünk, hogy Sándor atya augusztus 28-án Pannonhalmán elhunyt.

DR. DEÁKI SÁNDOR MIKLÓS OCist.

Deáki (Dörfler) Sándor Miklós dr. 1904. november 23-án született Budapesten. Gimnáziumi tanulmányait 1915-ben a budapesti ciszterci gimnáziumban kezdte, majd a VI. osztály elvégzése után 1921. aug. 14-én lépett a Rend novíciátusába. Tanulmányait Egerben, mint ciszterci papnövendék folytatta, és ott 1924-ben érettségizett. 1928 júl. 8-án szentelték pappá. 1931-ben kapott középiskolai tanári diplomát a Pázmány Péter Tudományegyetemen latin-magyar szakon; majd magyar-latinból és esztétikából szerzett doktorátust. 1932 októberétől egy éven át tanított Egerben, az akkor induló első osztály osztályfőnöke volt.

Életemből 3 évet töltöttem Egerben. Mivel budai gimnáziumunk VI. osztályából léptem a Ciszterci Rendbe Zemplén György, később esztergomi segédpüspök osztálytársam és barátommal együtt, a novíciatus után, már mint „kis ciszter” Egerben fejeztük be gimnáziumi tanulmányainkat, ott érettségiztünk jeles, illetve kitűnő eredménnyel. Közbeesett a Petőfi-jubileum. Az aszódi gimnázium országos pályázatán: Mit jelentett számomra Petőfi költészete? Tordai Ányos magyartanárom az én dolgozatomat küldte el. Sajnos, az és az elsőnek járó elismerés odaveszett. Hasonló sorsra jutott a Kassai tankerület helyébe lépő Miskolci tanulmányi versenyem: „Arany János, a lelkiismeret költője” – című pályázaton kapott díszoklevél is. Latinból Zemplén Z. barátom lett az első. Évek multával Hatala János fénymásolatot készített az évi gimnáziumi Évkönyv erről szóló lapjáról. Megküldte nekem, de olyan jól eltettem, hogy nem sikerült megtalálnom. Ezzel együtt raktam el Brisits nagyszerű szónoklatának, Teleki Pál: Szent István birodalma, és az én turista pályázaton „Az Iván Pap havasán” pályadíjat nyert külön lenyomatomat. Ezt ugyan már bajai tanárkodásom alatt írtam.

Magyartanáraim, maguk is neves irodalmárok, fölfigyeltek stílusomra, és támogatásuk abban is megnyilvánult, hogy a legkiválóbb szakkönyveket adták kölcsönbe, vagy ajánlották megvételre. Tordai és Brisits magával vitt ha valahol szerepelt, vagy Prohászka szónokolt. Saját ünnepi beszédeimből egyet sem menthettem meg.

Egri tanárkodásom egy éve vitéz Rédei Gerő veseműtéte miatt egy hónapi bajai tanárkodásom után októberben kezdődött. Úgy látszott ott maradok, de Rédei talpra állt.

Némi vihart okozott lelkemben, hogy a bajai egy hónapi és az egri csonka iskolaév alatt, itt is-ott is szövdöttek érzelmi vonzódások diákokhoz, és a természeti környezethez. Magány-szeretetem e két irányban mégis nyitott volt és maradt. Bár első versemet Egerben írtam, valójában zirci káplánságom alatt látott nyomdafestéket a Zirc

és Vidékében. Mivel szüleim még éltek, nekik is küldtem egy-egy számot. Ezek náluk megmaradtak.

Mielőtt tanártársaimról – ez esetben az egri évek alapján rátérnék – egy kissé már arcképük elhalványodott – megrajzolására, pótlólag egészítem ki Brisits Szent István-napi, a Mátyás-templom előtti beszédére, amely különlenyomatban is megjelent. Csernoch hercegrímásnak annyira megnyerte tetszését, hogy magához hívatta, és gyakorta eljött budai gimnáziumunk ünnepélyeire, vagy ő végezte a szertartást.

Mikor, mint kis ciszter Egerben végeztem a VII–VIII. osztályt, Tordai Ányost becsültem legtöbbször a tanáraink közül. Mint ember is daliás alak volt. Beszéde megcsillantotta a magyar nyelv zengzetes szépségét, pedig ő nem stilizálta úgy mint Brisits Frigyes. A magyar faj diszplánya, a magyarság szerelmese, tanításában az osztály ilyen hangoltságú diákjaitól elvárta, hogy az órán leadott előadását nyomon kövessék. A többieknél megelégedett azzal, ha a tankönyv szövegezésével teszik gazdagabbá a szépirodalom méltatásához legtöbbször szerény szókincsüket. Bár ő is ragaszkodott a legszebb költemények teljes kivételről tudásához. Az írók, de főképp a költők verseiből mindig a legtöbbet mondó versszakot szötte bele a szerző és alkotása prózai méltatásába. Ahogy mint növendék megfigyelhettem, nem sokáig maradt étkezés után a társalgóban. Saját irodalmi tervein dolgozni, szobájába vonult vissza. Gárdonyi, az egri remete szívesen fogadta, ha egy cisztertanár meglátogatta. Macki Valér, Madarász Flóris halála után Tordaival beszélgetett el, vele közölt bizalmasabb részleteket, de rosszul sikerült házassága okairól előtte se nyilatkozott teljes nyíltsággal. „A szívet azért rejtette el az Isten, hogy senki se lássa.” Tordai későbbi pályájáról azért nem írok most, mert nem tartoznak egri éveimhez. Pedig bajai házfőnöksége, igazgatósága idején bontakozik ki igazán. Egy kis anekdotának beillő bémálási esettel zárom mint hálás tanítvány, egri magyartanársága feledhetetlen emlékét. A bémálós püspök megkérdi tőle, hogy hívnak fiacskám? A felelet: Én

Tolvaj vagyok. A püspök meglepve ránéz. Már ily korán? A fiú önértzetesen hozzát teszi: De püspök úr – én becsületes Tolvaj vagyok. A püspök meglepve ránéz. Tordai eredeti vezetékneve csakugyan Tolvaj volt. Később cserélte föl a Tordai névvel. A tolvaj szó a legrégebb magyar szavak egyike, több becsületes magyar család vezetékneve volt. Tehát a névváltoztatás ez esetben nem megmagyarosítás, hiszen mi Tordainknál kevés izig-vérig magyar élt ebben az országban. Mind Tordairól, mint Gárdonyiról többet írhattam volna, de az Egerben akkor magyartanár Tordai Ányos kellett bemutatnom.

Legközelebb valószínűleg Kovács Demjént vagy Szalai Gábort támasztom föl arra az alkalomra, hogy Egerben, ahol először kezdett Rendünk gimnáziumi szinten tanítani, föl-támadásához közeleg a Ciszterci Rend Szent Bernát Gimnáziuma.

Magamról annyit, hogy az elmúlt év ősztől rohamosan hanyatlak testi erőm. A szétszóratás utáni első káptalanon beszédem ezzel fejeztem be: „Az újrakezdés vakmerő reménye legyőzte itt az ostromló halált...”

Gyermekkorom óta a Ciszterci Rendbe lépéséig tulajdonképpen majd 1950-től, szüleimhez való visszatéréssel,

és a szentendrei ferences gimnáziumban négy éven tartó tanárkodásom, majd édesapám 75 éves korában való elhunytáig, 14 éven át megözvegyült édesanyám rákos kórban való 87 évében bekövetkezett haláláig, végül nővérem családjával való együttélésemig már maga is elárulja, hogy darabokra hullott szét életem. Pedig e töredékek után következett a kötetlenség és külföldi utazgatások legtartalmasabb éve.

A kétszeri bajai kifosztottság után zsúfolásig tele lett szobám a szinte mohón gyűjtött mindenfélével. Szinte ábrándnak minősíthető elképzelésem az volt, hogy bőven lesz utolsó éveimre, amivel elszorakozom. Pedig ezután történt elesésem, balkarom darabos törése nyomán, hogy egy háromgyas betegszobában kell várnom a halált. Fő problémám a racionále és irracionále közül melyiké a győzelem pálmája? – Sajnos az irracionále lett.

A nagyjából még 93 évesen is jól működő agyam már a kivágásra érett beteg testemmel nemcsak életem emlékeitől szakít el, hanem közeli halálra ítél. Szeretettel gondolok mindazokra, akik keresztény-magyar balsorsunkban velünk éreznek.

RÉDEY REZSŐ

Rédey Rezső Pozsonyban született 1913 május 18-án. Trianonkor hadiárvaként ott kezdte iskoláit és ott is érettségizett a magyar reálgimnáziumban. Tanulmányait Prágában folytatta a cseh Károly Egyetemen földrajz-testnevelés szakon. 1938-ban az Anyaországba kényszerült. A Testnevelési Főiskolán nosztrifikált. 1939-ben a szentesi gimnáziumban kezdte működését, 1941-től Egerben a Szent Bernát gimnáziumban folytatta. 1957-ben Egerből is elkényszerült Budapestre. Most ott éli elfáradva, de optimistán nyugdíjas éveit.

Tres faciunt collegium

1948-ban az államosításkor az új világnézetű hatalom a szerzetes tanárokat kirekesztette az oktató-nevelő munkájukból, majd a fedelet is kisajátította a fejük fölül. Minket 3 civil tanárt átvett az új rezsim és kiosztotta a szerepeket.: Dr. Habis György lett a mb. igazgató; Ócsvár Géza a mb. ig. helyettes; magam pedig a dolgozó.

Miután a közös Tedeumkor a templom szószeréről igazgatónk, dr. Hegyi Kapisztrán nagyon szép beszédet mondott és könnyezve adta át az ifjúságot Isten templomába, mi hárman kényszerültünk az iskolát leltár szerint átadni a kommunista hatalomnak. Az iskola a Gárdonyi nevet kapta.

Szeptemberre kiegészültünk helybeli - és máshonnan jött tanerőkkel és egy megbízhatónak vélt igazgatóval (Csanád Vilmos). Megindulhatott volna a „mintaoktatás agyomosással”: De miután a tantestület még nem volt alkalmas erre a feladatra – lévén értékes és régimódi –, az Állami Gárdonyi Gimnáziumot röpké 1 év után megszüntették. Helyére más típusú iskola jött és a tanári kart beolvasztották a mindig is állami Dobó István Gimnázium-

ba diákostul együtt. Itt egy még értékesebb tanári kar verődött össze. Ennek szétverésére az 1950-es években került sor.

Az akkori ciszterci gárdából már csak egy páran élünk. Megélhettem, hogy az Alma Mater (mert és is annak tekintem) újra az oktatás és a nevelés fellegvára lesz. Ehhez az Isten további segítségét kérem!

Büszke vagyok, hogy ebben az iskolában dolgozhattam jó tárgyi feltételek mellett, kulturált körülmények között, rendezettségben, fegyelmezettségben. Úgy érzem, mintha a ciszterciek egri gimnáziumában már működésének kezdete óta, 1776 óta tanítottam volna.

Habis Gyurkával egyszerre kerültünk ide 1941-ben. Akkor nem gondoltuk volna, hogy egyszer Ócsvár Gézával alkotunk collegiumot.

Bár Gárdonyi egyike a nagy magyar íróinknak és teste is az egri várban pihen, éppen ezért nem kellene nevét elcsépelni! Én meghagynám az eredeti nevet: *Ciszterci Rend egri Szent Bernát Gimnáziuma*.

Felhívás!

Sok diáktársunk nem fizetett még 1997-ben tagdíjat. Kérjük azokat, akik csak feledékenységéből nem tették, fizessék be a Diákszövetségünknek szánt összeget. A jövőben is szeretnénk támogatni a Rendet, az újra visszakapott iskolánkat, valamint mindenkinek eljuttatni újságunkat.

DR. MIKÓ SÁNDOR

Ciszterci iskolában is tanítottam...

1946-ban szereztem középiskolai tanári oklevelet latin-görög szakból a Budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészeti Karán. Munkahelyemen ugyanezen év őszétől a Ciszterci Rend Egri Szent Bernát Gimnáziuma és Általános Iskolája lett, ahová az akkori zirci apát, Endrédy Vendel ajánlása révén kerültem. Örömmel jöttem ide, mert itt tanított dr. Kerekes Károly is, akivel egyetemi éveim alatt jó kapcsolatot építettem ki. Közreműködésével sikerült gyorsan beilleszkedni kezdő munkakörömbe és a tanári közösségbe.

Először benyomásaim ugyanazt a pozitív képet idézték fel bennem, amelyet nyolc tanéven át, mint bencés diák, átéltem. Az iskola szellemi és erkölcsi környezete kedvező volt és szinte már alig érződött az elmúlt háború borzalmas pusztítása, rombolása. Szünetekben vidám gyermek és ifjú kacajok hallatszottak, az órákon pedig figyelmes diákszemek és érdeklődő tekintetek irányultak fiatal latin tanárukra.

Az oktatás és nevelés az egyházi iskolák létjogosultságának jegyében folyt. A tanári testület munkáját az egyházi főhatóság által előírt új követelmények fejlesztése, megvalósítása, a tanulók ismereteinek növelése tudásának elmélyítése és –mindenek felett – a katolikus és magyar világnézet szelleme hatotta át. Az igazgatók és tanárok céltudatosságát a tanításban és a nevelésben a főfelügyeleti látogatók nagyra értékelték. Viszont a mindennapi kérdések óráinak ellenőre 1948 márciusában a szocializmus építésére irányuló politikai nevelést nem tartotta kielégítőnek. Ez már előjele volt az államosításnak.

Az ifjúsági egyesületek: Mária Kongregáció, Önképzőkör, Cserkészcsapat, a később alakult Diákönkormányzat és az Ifjúsági Negyvennyolcas Bizottság elismerést érdemlően működtek. A Mária Kongregáció és az Önképzőkör díszgyűlései, a Cserkészcsapat Mikulás estjei és tábori beszámolóí élményszerűek voltak. Amatőr színjátszóink nemcsak farsangi kabaré műsorokban léptek fel, hanem 1948 emlékének tiszteletére hat alkalommal adták elő Herczeg Ferenc „A Híd” című darabját. Erről a polgári sajtó elismeréssel, míg a baloldali negatívan tudósított. Tanulóink nemcsak városi ünnepeken szerepeltek (szavaltat, ének, zene), hanem helybeli, megyei és országos kultúrversenyeken is vetélkedtek. Megemlítenédő, hogy népi táncsoportunkat 1948 áprilisában a 48-as Országos Kultúrverseny rendező bizottsága a Gyulán megtartott döntőben mutatott „kiváló teljesítményéért” díszoklevéllel tüntette ki.

A Sport kör versenyzői a helybeli, kerületi és országos bajnokságokon több dobogós hellyel öregbítették iskolánk hírnevét. Sikeresen vettek részt az 1948 júniusában

rendezett Ciszterci Gimnáziumok Pécsi Diákolimpiáján is.

A háborús évek zűrzavara után több napos kirándulást 1947/48-ban Budapestre, Debrecenbe, Dunántúlra (Székesfehérvár, Veszprém, Zirc stb.) és Pécsre szervezett az intézet.

Egész és félnapos tanulmányi kirándulások kizárólag Egerre és környékére korlátozódtak.

A katolikus Szülők Szövetsége, amely 1946. március 17-én alakult meg a hitvallásos iskolák és a vallásoktatás védelmében, évenként három műsoros összejövetelt (december, február és június) rendezett. Ezek tisztajövedelmét fele-fele arányban a szegénytanulók segélyezésére, jutalomdíjakra és az iskolaépület karbantartására fordította.

1948. június 14–15-én volt az iskola állami leltározása és vagyonának zár alá vétele, következő nap pedig államosítása, ami lehangolt kedélyállapotot szült mind a tanulóknak mind pedig a tanároknak. 50 évig tartó tanári munkásságom (18 év gimnázium, 32 év főiskola ill. egyetem) befejezése után nyugodt szívvel írhatom le, hogy a cisztercieknél eltöltött két tanév volt számomra a legszebb, igazgatóim részéről (Hegyi K. és Ágoston J.) pedig a legbékésebb és legnyugodtabb. A tanári karon belül rend és fegyelem dominált. A tizenöt szerzetes nem alkalmazott megkülönböztetést az öt világgal szemben. Tiszteltük és megbecsültük egymást.

Az állami kinevezést a rendtagok nem fogadták el, ezért az igazgatói teendők ellátására ideiglenesen dr. Habis György kapott megbízást, az iskola neve pedig Áll. Gárdonyi Géza Gimnázium lett általános iskola nélkül. Évkezdésre összeállt a tanári kar ciszterci hittanárral. Szeptember végén a megbízott igazgató helyébe kinevezés folytán Csanád Vilmos került, aki előbb a kassai premontrei, majd a miskolci Kir. Kat. Fráter György Gimnázium magyar-latin szakos tanára volt. 1950-ben, mint a Dobó István Gimnázium igazgatóját Recskre internálták. Idehelyezett tanár irányította az új ifjúsági szervezetet is, melynek vezetőségét népi kollégistákból és „szocialistává átvedlett” értelmiségi szülők gyermekeiből állította össze. Feltételezések szerint ő figyelte az igazgató intézkedéseit, a tanárok politika által diktált oktató-nevelő tevékenységét, amely többek számára sok fejtörést okozó gond volt. Pár hónap után elkerült iskolánkból. Az aktuális politikai irányvonal megerősítését segítette a Szülői Munkaközösség is, amely a Szülők Szövetsége helyébe lépett.

A Gárdonyi Gimnázium csak egy évig működött. Tanárait és diákjait a szomszédos Dobó István Gimnáziumba helyezték át. Épületébe a Tanítóképző Intézet költözött.

hírek...hírek...hírek...

- **A Ciszterci Rendről:**

- *Dékány Sixtus* OCist pappá szentelése augusztus 14-én volt zirci bazilikában. A szentelést *Várszegi Asztrik* pannonhalmi főapát, püspök végezte.
- *Augusztus 19-én 3 testvérünk* öltötte magára a novíciusok fehér ruháját. Szent Bernát lángja újra lobogott a zirci bazilikában, reményt keltve a Rend és a nagy ciszterci család tagjainak szívében

- **Tarnai Andor** –, aki 1935–1943 között a Szent Bernát Gimnázium diákja volt – emléktábláját avatták fel augusztus 27-én iskolánk emlékfolyosóján:

TARNAI ANDOR
1925 – 1994
IRODALOMTÖRTÉNÉSZ AKADÉMIKUS
EGYETEMI TANÁR
AZ EGGRI CISZTERCI GIMNÁZIUMBAN
ÉRETTSÉGIZETT 1943-BAN

„A tudós érdemeit *dr. Szörényi László*, a Magyar Tudományos Akadémia Irodalomtudományi Intézetének igazgatója méltatta – olvashatjuk a Heves Megyei Hírlap augusztus 28-i számában, mely képet is közöl az ünnepségről. Az emléktáblánál Diákszövetségünk koszorúját *dr. Száva József* ügyvezető elnök, Tarnai Andor osztálytársa helyezte el.

- **A Szent Bernát plébánia templom felújítására** gyűjtöttek a 62 éve – 1935-ben – végzetek júliusban megtartott érettségi találkozójukon. Az összegyűlt 5 000 Ft-ot Mozsgai Tádé atyának adták át. – *Dr. Bakó Jenő szervező és Keller Gyula.*

- **MCDSZ <FehérFekete>** címen jelent meg 8 oldalas, részben színes tájékoztató *dr. Nemes Zoltán*, az MCDSZ elnökének közreadásában. A lapban olvashatunk a Ciszterci Diákok Amerikai Szövetségének ez év júniusában tartott közgyűléséről, továbbá a dallasi ciszterci gimnáziumról *Lelóczky Gyula Donát OCist* beszámolója alapján. Dallasról és a Torontóban tartott közgyűlésről 4 oldalas színes képes beszámolót is láthatunk.

- **nem „hírek”, vagy talán mégis?...** „A közelmúltban anyagilag nagyon megszorultam. Bár ismerjük: „Kölcsönt ne kérj és ne adj” –, de az életben előfordulhat, hogy mégiscsak rákényszerülünk a kölcsönkérésre. Én is ezt tettem. Ciszterci szeretettel adott is *dr. B. István*. Mindnyájunk épülésére írtam le ezt a pár sort...” – *Egy nyugdíjas orvos-kolléga.*

H A L O T T A I N K

Dr. Deák Sándor Miklós OCist, gyémántmisés áldozópap, a magyarországi ciszterciek szeniorja augusztus 28-án életének 93. évében Pannonhalmán elhunyt. Budapesten, a Farkasréti temetőben szeptember 9-én temették. (*Sándor atya életéről bővebben e számunkban olvashatunk*)

Dr. Kisgergely Bálint József OCist, aranymisés áldozópap, középiskolai tanár életének 77. évében, augusztus 29-én halt meg Budapesten. Bálint atya 1931–35 között a Szent Bernát Gimnázium tanulója volt, majd a felső osztályokat oblatusként a budai Szent Imre Gimnáziumban végezte. A Rendbe 1939. augusztus 29-én lépett. Áldozópappá 1944. május 18-án szentelték. A Pázmány Péter Egyetemen magyar-latin szakos tanári oklevelet szerzett. Temetése szeptember 5-én volt Zircen a Ciszterciek Sírkertjében.

Dr. Hári Ferenc a Diákszövetség Székesfehérvári Osztályának ügyvezető elnöke, a székesfehérvári ciszterci gimnázium 1996-ban nyugdíjba vonult igazgatója ez év júliusában hunyt el. Temetése július 22-én volt a székesfehérvári temetőben, ahol Rend részéről *dr. Kerekes Károly* ny. apát, az MCDSZ részéről *dr. Nemes Zoltán* a szövetség elnöke búcsúztatta. Az egri osztályunkat a temetésen *Oláh Gyula* képviselte.

Diáktársaink, akiknek halálhíréről értesültünk:

Dr. Juhász László (1945) – Jászakisér

Requiescant in pace!

Ha közölnivalód lenne, légy szíves írd meg vagy telefonáljál Wolsky Agenor, 3300 Eger, Kertész u.34. tel.:(36) 317 420 ill. Oláh Gyula, 1114 Budapest, Bartók Béla út 25.III.5/A. tel.:(1) 186 2295— címére.

Az Egri FEHÉR/FEKETE Veni Sancte-i számát Oláh Gyula állította össze